

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

14 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte: Ursache Petru

Judecători: Toma Nadejda, Nicolaev Ghenadie, Timofti Vladimir și Moraru Petru

judecînd, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de Procurorul General - interimar, Eduard Harunjen, împotriva sentinței Tribunalului militar al Districtului militar Kiev din 25 octombrie 1935, în cauza penală în privința lui

Berzan Alexandr Nicolaevici, născut în anul 1912, originar din s. Doroțcaia, r-nul Grigoriopol, RASSM.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Tribunalului militar al Districtului militar Kiev din 25 octombrie 1935, Berzan Alexandr Nicolaevici a fost condamnat în baza art. 54-6 alin.(1) Cod penal al RSSU, la 7 ani privațiune de libertate cu confiscarea sumei de 180 ruble în folosul statului.

2. Potrivit sentinței inculpatul Berzan Alexandr Nicolaevici a fost declarat vinovat pentru faptul că avînd o atitudine ostilă față de puterea sovietică, în anul 1933 a fugit în România. Locuind în străinătate, în luna mai a anului 1935, inculpatul a fost racolat de către reprezentantul serviciului de informații român pentru activitate de spionaj. Inculpatul urma să îndeplinească pe teritoriul URSS o misiune specială și anume să-l racoleze pe fratele său Berzan F. și alte persoane pentru a activa în serviciul de spionaj român și să colecteze informații privind dislocarea unităților militare sovietice. Datele acumulate urmau să fie transmise serviciului secret român. În noaptea de 6 spre 7 iulie 1935 inculpatul a trecut ilegal pe teritoriul URSS pentru a îndeplini misiunea de spionaj, însă imediat a fost reținut de către grănicerii sovietici.

3. La data de 03 mai 2016, Procurorul General - interimar, Eduard Harunjen, a declarat recurs în anulare, invocînd temeiul prevăzut de art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală și solicitînd, casarea sentinței Tribunalului militar al Districtului militar Kiev din 25 octombrie 1935, încetarea procesului penal și reabilitarea lui Berzan Alexandr Nicolaevici, în temeiul art. 3 Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

În motivarea recursului în anulare procurorul a indicat următoarele argumente:

- în materialele dosarului nu se conțin probe, care ar confirma că inculpatul transmitea, sustrăgea sau acumula informații care constituie secret de stat ocrotit în mod special unor state străine, organizații contrarevoluționare, sau unor persoane particulare, așa cum prevede art. 54-6 alin.(1) Cod penal al RSSU;

- instanța de judecată a încălcat flagrant dreptul inculpatului la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, deși în cazul dat participarea acestuia era obligatorie;

- condamnarea lui Berzan A. pentru spionaj, constituie un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată, întrucît a fost încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil;

- consideră că hotărîrea judecătorească în cauză urmează a fi casată, cu încetarea procesului penal în privința lui Berzan A. în temeiul art. 391 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea inculpatului la răspundere penală;

- consideră că inculpatul Berzan A. în conformitate cu art.3 Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, urmează a fi reabilitat.

4. Judecînd recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal consideră că recursul declarat urmează a fi admis și dispusă casarea hotărîrii judecătorești atacate cu încetarea procesului penal și reabilitarea condamnatului din următoarele considerente.

Potrivit art. 452 alin. (1), coroborat cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărîrii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac. Hotărîrile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărîrea atacată.

Articolul 6 alin. (1) pct. 44) Cod de procedură penală, stipulează că prin viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată se înțelege încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Colegiul penal menționează, că potrivit art. 3 al Legii nominalizate, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilite în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 07 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și pe teritoriul altui stat, inclusiv cele care au fost condamnate pentru „alte crime de stat”, în temeiul art. 54-6 alin.(1) Cod penal al RSSU.

Sub acest aspect, instanța de recurs reține că, la 25 octombrie 1935, prin sentința Tribunalului militar al Districtului militar Kiev, Berzan Alexandr Nicolaevici a

fost condamnat în baza art. 54-6 alin.(1) Cod penal al RSSU, la 7 ani privațiune de libertate cu confiscarea sumei de 180 ruble în folosul statului, în lipsa apărătorului, fără a-i fi respectat dreptul la apărare.

Astfel, Colegiul penal constată că, instanța a ignorat în mod vădit principiile și normele unanim recunoscute și fundamentale ale unui proces penal echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea cauzei în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa, avînd dreptul să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa.

Ținînd cont de cele constatate și de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal găsește prezente în speța dată motive întemeiate de a interveni în hotărîrea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Berzan Alexandr Nicolaevici și a dispune casarea acesteia, iar în temeiul prevederilor art. 391 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, a înceta procesul penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și reabilitarea condamnatului.

În contextul celor expuse, Colegiul penal concluzionează că recursul în anulare declarat de procuror este întemeiat și pasibil admiterii.

5. În conformitate cu art. 457 alin. (3), 453 alin. (1), 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admite recursul în anulare declarat de Procurorul General - interimar, Eduard Harunjen, se casează sentința Tribunalului militar al Districtului militar Kiev din 25 octombrie 1935, în cauza penală în privința lui **Berzan Alexandr Nicolaevici**, condamnat în baza art. 54-6 alin. (1) Cod penal al RSSU, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și se dispune reabilitarea acestuia.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la data de **17 iunie 2016**.

Președinte

Ursache Petru

Judecătorii

Toma Nadejda

Nicolaev Ghenadie

Timofti Vladimir

Moraru Petru